

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI

ÜLEMNÕUKOGU JA VALITSUSE

TEATAJA

15. detsember 1989

Nr. 39 (917)

24. aastakäik

SISUKORD

I

Eesti NSV Ülemnõukogu poolt vastuvõetud seadused ja otsused

(Eesti NSV Ülemnõukogu üheteistkümnenda koosseisu kolmeteistkümnes istungjärk)

601. Eesti NSV Ülemnõukogu otsus Eesti NSV konstitutsiooni (põhiseaduse) § 6 ja § 7 muutmiseks.
602. Eesti NSV Ülemnõukogu otsus Eesti NSV konstitutsiooni (põhiseaduse) muutmise ettevalmistamisest.
603. Eesti NSV Ülemnõukogu otsus Eesti NSV kodanike sõjaväeteenistuse korraldamisest.
604. Eesti NSV Ülemnõukogu otsus Eesti NSV immigratsiooniseaduse eelnõu kohta.
605. Eesti NSV Ülemnõukogu otsus Eesti NSV ja NSV Liidu riigieelarvete vahekorrast.
606. Eesti NSV Ülemnõukogu otsus Eesti NSV seaduse «Kauba sisse- ja väljaveo reguleerimisest» eelnõu kohta.
607. Eesti NSV Ülemnõukogu otsus Eesti NSV maakorralduse seaduse eelnõu kohta.
608. Eesti NSV Ülemnõukogu otsus Eesti NSV seaduse «Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse kohta» ellurakendamiseks.
609. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi seadus Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse kohta.

611. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi taluseadus.

610. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi hinnaseadus.

II

612. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus Eesti NSV valitsuse otsuste muutmise ja kehtetuks tunnistamise kohta individuaalelamuehituse küsimustes.

613. Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus esmaste turukaitseabinõude kohta.

I

Eesti NSV Ülemnõukogu poolt vastuvõetud seadused ja otsused

(Eesti NSV Ülemnõukogu üheteistkümnenda koosseisu kolmeteistkümnnes istungjärk)

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU OTSUS**601 Eesti NSV konstitutsiooni (põhiseaduse) § 6 ja § 7 muutmisest**

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:

1. Esitada ettepanek § 6 väljajätmiseks Eesti NSV konstitutsioonist (põhiseadusest) ja Eesti NSV konstitutsiooni (põhiseaduse) § 7 pakutav redaktsioon rahvaarutelule kuni 1990. a. 8. jaanuarini, avaldades selle ajalehtedes «Rahva Hää» ja «Sovetskaja Estonia».

2. Eesti NSV uue konstitutsiooni projekti väljatöötamise ja konstitutsioonilise seadusandluse täiustamise komisjonil üldistada rahvaarutelu käigus laekunud ettepanekud ja esitada need Eesti NSV Ülemnõukogule.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL
Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär A. ALMANN

Tallinn, 6. detsembril 1989.

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU OTSUS**602 Eesti NSV konstitutsiooni (põhiseaduse) muutmise ettevalmistamisest**

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu, vastu võtnud «Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu valimis-seaduse» ja «Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi kohaliku omavalit-suse aluste seaduse» ning seaduse «Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vaba-riigi Valitsusest» märgib, et need aktid nõuavad ulatuslike muudatuste tegemist Eesti NSV konstitutsioonis (põhiseaduses). Arvestades aga asja-olu, et vastavalt Eesti NSV 1989. a. 18. mai seadusele «Eesti NSV isemajandamise alused» ning NSV Liidu 1989. a. 27. novembri seadusele «Læedu NSV, Läti NSV ja Eesti NSV majandusliku isesesisvuse kohta» tuleb lähima aja jooksul täiendavalt kehtestada uusi Eesti NSV isemajan-damist käsitlevaid normatiivakte, mis samuti tingivad vajaduse muuta vabariigi konstitutsiooni, Eesti NSV Ülemnõukogu leiab, et pole ots-tarbekohane lühikese perioodi jooksul korduvalt põhiseadust muuta, vaid seda tuleb teha komplekselt alles pärast Eesti NSV isemajanda-misele üleminekut tagava kogu seadusandluse vastuvõtmist, töötades välja Eesti NSV konstitutsiooni uue redaktsiooni.

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:

1. Volitada Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt moodustatud Eesti NSV uue konstitutsiooni projekti väljatöötamise ja konstitutsioonilise seadusandluse täiustamise komisjoni esitada Eesti NSV Ülemnõukogule vabariigi isemajandamist käsitlevast seadusandlusest tuleneva Eesti NSV konstitutsiooni (põhiseaduse) uue redaktsiooni esialgne projekt hiljemalt 1990. a. I poolaastal.

2. Kehtestada, et kuni Eesti NSV konstitutsiooni (põhiseaduse) uue redaktsiooni vastuvõtmiseni kohaldatakse Eesti NSV isemajandamisele ülemineku perioodil Eesti NSV Ülemnõukogu valimise korraldamisel ja kohaliku omavalitsuse teostamisel, Eesti NSV Valitsuse moodustamisel, samuti Eesti NSV muudes riigivõimu- ja valitsusküsimustes ning sotsiaalsfääri ja majanduse juhtimisel vahetult vastavaid probleeme reguleerivaid 1989. a. ja 1990. a. vastuvõetud Eesti NSV seadusandlikke akte.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär A. ALMANN

Tallinn, 6. detsembril 1989.

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU OTSUS

603 Eesti NSV kodanike sõjaväeteenistuse korraldamisest

Arutanud läbi ettekande probleemide kohta, mis on ilmnunud seoses Eesti noormeeste sõjaväeteenistusega NSV Liidu relvajõududes, jagab Eesti NSV Ülemnõukogu vabariigi üldsuse suurt muret sõjaväeteenistuse edasise korraldamise põhimõtete ning selle sisulise külje üle. Demokratiseerimine, humaniseerimine ja isikkoosseisu turvalisuse loomine relvajõududes jääb maha toimunud positiivsetest muutustest ühiskonna teistel elualadel. Ilmnunud on fakte sõjaväeosades inimväärkuse alandamise ja vägivalda rakendamise kohta, mis muserdab noorte inimeste psüühikat ning tekitab rahvuslikke pingeid. Ajateenistusse saatmisel ei ole arstlik kontroll igakord piisavalt range, ei arvestata elanikkonna suhteliselt kõrget haigestumust, kutsealuste perekondlikku olukorda ja veendumusi. Teenistus NSV Liidu relvajõududes on minetamas oma prestiižikust. Praegune sõjaväeteenistuse korraldus eirab kliimavõõndeid, rahvuslikku eripära ja liiduvabariikide suveräänsust. Eesti NSV noortest saavad veel suhteliselt vähesed teenida oma koduvabariigis või Balti sõjaväeringkonnas, eesti rahvusest ohvitseride üldarv on aga kahanenud vaid mõnele sajale.

Olukorra üldist halvenemist on soodustanud sõjaväeseadusandluse jäikus ja mahajäämus tänapäeva nõuetest. Liiduvabariikide osavõtmine NSV Liidu riigikaitse korraldamisest on jäetud seadusandliku alusetu. Ebaõigeks tuleb lugeda liiduvabariikide territoriaalsete väekoondiste

laialisaatmist, sealjuures Eesti NSV viimase territoriaalse väekoondise — 118. Kaardiväe Eesti Laskurdiviisi — likvideerimist viiekümnendate aastate teisel poolel. Pärast seda kaotati eesti õppekeelega koolides emakeelne sõjaline õpetus. Ühiskonda halvanud seisakuajal jõuti koguni selleni, et NSV Liidu 1977. aasta konstitutsiooni vastuvõtmisel jäeti sealt välja liiduvabariikide õigus oma vabariiklikele väekoondistele. Praegu kogu nõukogude ühiskonna arengut hõlmav uuenduskurss ei ole veel toonud sellesse ülitähtsasse valdkonda Eesti rahva poolt oodatavaid muudatusi.

Eesti NSV töökollektiivid, ühiskondlikud liikumised, organisatsioonid ja üksikisikud on esitanud avalikult nõude, et taastataks Eesti noorte õigus sõjaväeteenistusele oma koduvabariigis või vähemalt Balti sõjaväeringkonnas. Protesteeritakse aastatepikkuse praktika vastu, kus kordusõppusi kasutatakse tegelikult ära tööjõu sundvärbamiseks mitmesugustele hooajatöödele ja avariikollete likvideerimiseks teistes liiduvabariikides, mis kõik toimub Eesti ettevõtete ja organisatsioonide kulul. Kohatine ebaterve mikrokliima väeosades, samuti usulised ning muud veendumused on esile kutsunud vajaduse luua Eesti kutsealuste noorte sõjaväeteenistuse kõrvale alternatiivne tööteenistus.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes 16. novembril 1988 vastu võetud deklaratsioonist «Eesti NSV suveräänsusest» Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:

1. Lugeda Eesti NSV osavõtt NSV Liidu relvajõudude reformimisest, riigikaitse korraldamisest ja üleliidulise sõjaväeseadusandluse väljatöötamisest Eesti NSV suveräänsuste õiguste tagamise üheks oluliseks teguriks. Sellest põhimõttest tulenevalt tuleb taastada Eesti NSV põhiseaduses aastatel 1944—1978 kehtinud õigus liiduvabariigi territoriaalsetele väekoondistele ning arendada välja vajalik vabariiklik riigikaitsealane seadusandlus.

2. Toetada üldsuse nõudmist, et Eesti noored teeksid rahuajal läbi sõjaväeteenistuse põhiliselt Eesti territooriumil, Balti sõjaväeringkonnas ja Balti laevastikus, nende soovi korral aga teistes sõjaväeringkondades, sealhulgas Eesti linnade vabastamise eest antud aunimetusi kandvates sõjaväeosades.

3. Taastada eesti rahvuslikud sõjaväelised traditsioonid ja sõjaväe prestiiž kohaliku rahva silmis. Selleks pidada õigeks ning hädavajalikuks, et NSV Liidu Ministrite Nõukogu vaataks läbi 18. märtsil 1956. aastal vastuvõetud määruse ja annaks nõusoleku Tallinnas Punalipu ordeniga 118. Kaardiväe Eesti Laskurdiviisi ennistamiseks alalise asukohaga Eesti NSV-s.

Taotleda NSV Liidu Ministrite Nõukogu ees, et Tallinna Kõrgem Poliitiline Ehitussõjakool reorganiseeritaks kõrgemaks üldsõjakooliks, mille lõpetajad suunatakse valdavalt teenima Eesti NSV-sse ja Balti sõjaväeringkonda.

4. Seada sisse vabariiklikud stipendiumid Eesti noormeestele, kes asuvad omandama sõjaväelist kõrgharidust Eesti NSV-s ja NSV Liidu teistes sõjaväeõppeasutustes.

5. Toetada Eesti NSV juhtkonna algatust komplekteerida valdavalt Eesti noormeestega Tallinnas asuv miilitsaväeosa, konvoiteenistuse väeosa ja Tallinna Miilitsa Erikeskkool.

Taotleda Tallinna Miilitsa Erikeskkooli allutamist vabariigile.

6. Pöörduda NSV Liidu Riikliku Julgeolekukomitee poole taotlusega, et Balti piirivalveringkonnas ja sealhulgas Eestis paiknevates piirivalveväeosades teeniks valdavalt kohaliku päritoluga noormehed.

7. Teha NSV Liidu Kaitseministeeriumile ettepanek, et Eesti noormehed, kes sõjaväeteenistuses on saanud halvustava kohtlemise osaliseks, keda on traumeeritud füüsiliselt või psüühiliselt või kelle teenistus nende tervisliku seisundi, perekondlike olude või kliimatiliste tingimuste tõttu on häiritud, suunataks ajateenistuse jätkamiseks ümber koduvabariiki või Balti sõjaväeringkonda.

Pidada vajalikuks, et kõigi õiguslike konfliktide korral, kus üheks pooleks on ajateenistuses või kodusõppustel viibiv Eesti NSV kodanik, osaleksid nende lahendamises ka Eesti NSV asjaomased organid.

8. Kehtestada, et kui Eesti NSV kutsealune oma usuliste, poliitiliste või kõlbeliste veendumuste tõttu keeldub teenistusest relvajõududes, siis on ta kohustatud läbi tegema sõjaväeteenistusega õiguslikult võrdsustatud alternatiivse tööteenistuse.

Sellest tulenevalt teha Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumile ülesandeks töötada hiljemalt 1990. aasta veebruariks välja seaduseelnõu «Alternatiivse kohustusliku tööteenistuse loomise kohta Eesti NSV-s».

9. Teha Eesti NSV valitsusele ülesandeks läbi vaadata ettepanekud haiguste ja füüsiliste puuete loendi täiendamise kohta (kinnitatud NSV Liidu kaitseministri käskkirjadega 9. septembrist 1967 nr. 260 ja 1. septembrist 1989 nr. 317), mis toob kaasa kõrvalejäämise sõjaväeteenistusest ja alternatiivteenistusest.

10. Eesti NSV Ministrite Nõukogul lahendada Eesti NSV Sõjakomissariaadi ja tsiviilkaitse süsteemi reorganiseerimise vajadusest tulenevad küsimused nii üleliiduliste organitega kui ka vabariiklikul tasandil.

11. Pidades vajalikuks, et NSV Liidu kaitseministri igakordsed käskkirjad sõjaväeteenistuse ja kodusõppustele kutsumise kohta vaadatakse enne täitmist läbi Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumis.

12. Lõpetada Eesti NSV sõjaväekohuslaste saatmine kodusõppuste sildi all hooajatöödele või muudeks vajadusteks teistesse liiduvabariikidesse.

13. Kehtestada, et Eesti noorukite riigikaitseõpetuse küsimused kuuluvad otsustamisele Eesti NSV valitsuses, tagades seejuures eesti õppekeelega koolides emakeelse riigikaitse õpetuse.

Eesti NSV valitsusel vaadata läbi üliõpilaste sõjaväelise väljaõppe korraldus, pakkudes selleks alternatiivseid võimalusi.

Kehtestada, et kõrgharidust kinnitavate diplomite väljaandmine ei sõltu sõjalise ettevalmistuse läbitegemisest.

14. Taotleda, et NSV Liidu Ministrite Nõukogu vabastaks sõjaväetegevteenistusest ka need üliõpilased, kes õpivad kõrgkoolides kaugõppe teel või õhtustes osakondades, tagades kõigile üliõpilastele sõjaväeteenistuse alal võrdsed soodustused.

15. Osutada vajalikku abi noormeestele, kes on saanud vigastada sõjaväeteenistuses ning relvajõududes hukkunute perekonnaliikmetele. Eesti NSV valitsusel leida omapoolseid võimalusi makstava pensioni määra suurendamiseks, hüvituse maksmiseks või muudeks soodustusteks.

16. Kohustada Eesti NSV valitsust pidama läbirääkimisi NSV Liidu Ministrite Nõukoguga vägede ja relvastuse tunduva vähendamise üle Eesti maa-alal, samuti Eesti lülitamise kohta Põhja-Euroopa tuumarelvavabasse piirkonda koos sellest tulenevate tagajärgedega.

17. Pöörduda Eesti elanikkonna, kodanike ühenduste ja organisatsioonide poole üleskutsega vältida tarbetuid ekstsesse NSV Liidu relvajõududega seonduvates küsimustes, sest Eesti NSV Ülemnõukogu 12. novembri 1989. aasta otsus «Ajaloolis-õiguslikust hinnangust Eestis 1940. aastal toimunud sündmuste kohta» ei toonud iseenesest kaasa Eesti NSV-s kehtivate normatiivaktide rakendamise peatamist ega õigustühisteks tunnistamist.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär A. ALMANN

Tallinn, 6. detsembril 1989.

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU OTSUS

604 Eesti NSV immigratsiooniseaduse eelnõu kohta

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:

1. Esitada Eesti NSV immigratsiooniseaduse eelnõu rahvaarutelule, avaldades ta ajalehtedes «Rahva Häälel» ja «Sovetskaja Estonia».

2. Kohalikel rahvasaadikute nõukogudel, riiklikel ja ühiskondlikel organitel ning massiteabevahenditel üldistada rahvaarutelu käigus laekuvad ettepanekud ja märkused ning esitada need üldistatult 10. jaanuariks 1990 Eesti NSV Ülemnõukogu seaduseelnõude komisjonile.

3. Eesti NSV Ülemnõukogu seaduseelnõude komisjonil vaadata läbi ja üldistada kodanikelt, töökollektiividelt ning riiklikelt ja ühiskondlikelt organitelt seaduseelnõu kohta laekunud ettepanekud ja märkused ning kanda nendest ette Eesti NSV Ülemnõukogule seaduseelnõu teisel lugemisel.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär A. ALMANN

Tallinn, 6. detsembril 1989.

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU OTSUS

605 Eesti NSV ja NSV Liidu riigieelarvete vahekorra

NSV Liidu seadus «NSV Liidu 1990. a. riigieelarvest» kehtestas Eesti NSV riigieelarvesse 84,1% ja NSV Liidu riigieelarvesse 15,9% kõigist Eesti NSV territooriumil laekunud eelarve tuludest. Samas seaduses fikseeritud Eesti NSV eelarvetulude baasi 2 106 543 000 rubla juures tähendab see seda, et NSV Liidu eelarvesse tuleb 1990. a. kanda 334 900 000 rubla, mis on üle 2 korra rohkem kui 1989. a. planeeritud (163 700 000 rubla).

Eesti NSV Ülemnõukogu leiab, et NSV Liidu Ülemnõukogu poolt Eesti NSV-le kehtestatud maks NSV Liidu riigieelarvesse ei ole Eesti NSV majandusele jõukohane ega ka majanduslikult põhjendatud. Selle maksu maksmine isemajandamisele ülemineku algaastal Eesti NSV poolt NSV Liidu riigieelarvesse vähendab tunduvalt Eesti NSV võimalusi enamiku uuendusprogrammide teostamiseks tehnoloogilise innovatsiooni, põllumajanduse ümberkorraldamise finantseerimise ja sotsiaalhoolduse summade suurendamise alal.

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:

1. Võttes arvesse, et NSV Liidu seadusega 1989. a. 31. oktoobrist «NSV Liidu 1990. a. riigieelarvest» Eesti NSV-le maksu kehtestamisel NSV Liidu riigieelarvesse ei ole arvestatud NSV Liidu 1989. a. 27. novembri seaduse «Leedu NSV, Läti NSV ja Eesti NSV majandusliku iseseisvuse kohta» esitatud nõudeid, mille kohaselt vabariigi territooriumil laekuvad eelarvelised tulud jaotatakse liidulise eelarve ja liiduvabariigi eelarve vahel vastavalt NSV Liidu ja liiduvabariigi seadusandlusele, peatada NSV Liidu Ülemnõukogu 1989. a. 27. juuli otsuse «Leedu NSV, Läti NSV ja Eesti NSV ülemnõukogude ettepanekutest nende vabariikide isemajandamisele ülemineku kohta» p. 3 alusel NSV Liidu seaduse «NSV Liidu 1990. a. riigieelarvest» § 15 täitmine Eesti NSV territooriumil.

2. Pöörduda NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi poole ettepanekuga läbi vaadata Eesti NSV ja NSV Liidu riigieelarvete vahekorrad eeliseisval NSV Liidu rahvasaadikute kongressil.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL
Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär A. ALMANN

Tallinn, 6. detsembril 1989.

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU OTSUS

606 Eesti NSV seaduse «Kauba sisse- ja väljaveo reguleerimisest» eelnõu kohta

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:

1. Avaldada Eesti NSV seaduse «Kauba sisse- ja väljaveo reguleerimisest» eelnõu üldiseks teadmiseks ajalehtedes «Rahva Häääl» ja «Sovetskaja Estonia».

2. Eesti NSV Ülemnõukogu tarbekaupade, kaubandus- ja teeninduskomisjonil üldistada 1989. a. 20. detsembriks Eesti NSV seaduse «Kauba sisse- ja väljaveo reguleerimisest» eelnõu kohta laekunud ettepanekud ja märkused ning esitada seaduseelnõu koos täiendus- ja muudatusettepanekutega Eesti NSV Ülemnõukogule teiseks lugemiseks.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär A. ALMANN

Tallinn, 6. detsembril 1989.

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU OTSUS

607 Eesti NSV maksukorralduse seaduse eelnõu kohta

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:

1. Avaldada Eesti NSV maksukorralduse seaduse eelnõu üldiseks teadmiseks ajalehtedes «Rahva Häääl» ja «Sovetskaja Estonia».

2. Eesti NSV Ülemnõukogu p'aani- ja eelarvekomisjonil üldistada 1989. a. 20. detsembriks Eesti NSV maksukorralduse seaduse eelnõu kohta laekunud ettepanekud ja märkused ning esitada seaduseelnõu koos täiendus- ja muudatusettepanekutega Eesti NSV Ülemnõukogule teiseks lugemiseks.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär A. ALMANN

Tallinn, 6. detsembril 1989.

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU OTSUS

608 Eesti NSV seaduse «Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse kohta» ellurakendamisest

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:

1. Teha ülesandeks Eesti NSV Valitsusele:

1) esitada Eesti NSV Ülemnõukogule k. a. detsembrikuu jooksul ettepanekud Eesti NSV ministriumide reorganiseerimise ja likvideerimise kohta;

2) määrata kindlaks Eesti NSV ministeeriumide kompetents, kaasa arvatud selle erisused isemajandamisele ülemineku perioodil ja ministeeriumide omavahelised suhted ning suhted riiklike ettevõtetega.

2. Seoses uue pensioniseadandluse väljatöötamise ja rakendamisega säilitada ajutiselt Eesti NSV Sotsiaalhooldusministeerium.

3. Tunnistada kehtivuse kaotanuks Eesti NSV 1978. aasta 14. detsembri seadus «Eesti NSV Ministrite Nõukogu kohta» koos nimetatud seaduses tehtud muudatustega.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL
Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär A. ALMANN

Tallinn, 6. detsembril 1989.

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI SEADUS

609 Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse kohta

I peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 1. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsus — Eesti NSV kõrgeim riigivalitsemisorgan

(1) Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsus on Eesti NSV Ülemnõukogule alluv Eesti NSV kõrgeim riigivalitsemisorgan.

(2) Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsus on õiguspädev otsustama kõiki riigivalitsemisküsimusi, mis Eesti NSV konstitutsiooni ja käesoleva seaduse järgi kuuluvad tema pädevusse.

§ 2. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse koosseis. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse moodustamise kord

(1) Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsus koosneb Eesti NSV Valitsuse esimehest (peaministri) ja ministritest.

(2) Eesti NSV Valitsuse esimehe (peaministri) ja valitsuse liikme nimetab ametisse ning vabastab ametist Eesti NSV Ülemnõukogu.

(3) Eesti NSV Valitsuse esimehe (peaministri) ametist vabastamisel lahkub ametist kogu Eesti NSV Valitsus.

(4) Eesti NSV Valitsus paneb maha oma volitused uue Eesti NSV Ülemnõukogu ees selle esimesel istungjärgul.

(5) Eesti NSV Valitsuse liikme ametisse nimetamine ja ametist vabastamine toimub Eesti NSV Valitsuse esimehe (peaministri) ettepanekul.

(6) Eesti NSV Ülemnõukogu võib ametisse nimetada ministreid ministeeriumide arvust sõltumata, kuid mitte rohkem kui 21 ministrit.

(7) Aseministrid, Eesti NSV riiklike ametite peadirektorid ja Eesti NSV inspeksioonide direktorid nimetab ametisse ja vabastab ametist Eesti NSV Valitsuse esimees (peaminister).

(8) Eesti NSV Valitsuse ametist lahkumisel jätkab valitsus Eesti NSV Ülemnõukogu ülesandel oma volituste täitmist uue Eesti NSV Valitsuse ametisse astumiseni.

§ 3. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse tegevuse põhisuunad

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsus oma pädevuse piires:

- 1) loob tingimused sotsiaalselt ja majanduslikult tugeva ning suveräänse vabariigi arenguks;
- 2) hoolitseb rahva heolu ja kodanike turvalisuse eest;
- 3) tagab efektiivse majandamise, teaduse ja tehnika progressi kiirendamise ja töö kvaliteedi tõstmise;
- 4) edendab igakülgset kaubalis-rahalisi suhteid ning partnerlust;
- 5) arendab majanduslikku koostööd liiduvabariikide ja välisriikidega;
- 6) valmistab ette Eesti NSV seaduseelnõusid nende esitamiseks Eesti NSV Ülemnõukogule;
- 7) soodustab iseseisvuse arendamist riigivalitsemisorganite kõigil juhtimistasanditel;
- 8) hoolitseb eesti rahvuse säilitamise ja rahvusrühmade poliitilise ja kultuurilise arengu eest;
- 9) tagab looduskeskkonna säilimise ja loodusvarade säästliku kasutamise;
- 10) hoolitseb Eesti NSV seaduste, samuti Eesti NSV-s kehtivate NSV Liidu seaduste ja rahvusvaheliste lepingute ja kokkulepete täitmise eest.

§ 4. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse tegevuse põhiprintsüübid

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsus:

- 1) juhindub vabariigi konstitutsioonist ja muudest seadustest;
- 2) lähtub laialdase demokraatia ja tegevuse avalikustamise ning üldsuse arvamuse arvestamise printsiipidest;
- 3) tagab küsimuste kollegiaalse arutamise ning valitsuse liikmete isikliku vastutuse vastuvõetud otsuste elluviimise eest.

§ 5. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse vastutus ja aruandekohustuslikkus

(1) Eesti NSV Valitsus vastutab ja on aruandekohustuslik Eesti NSV Ülemnõukogu ees.

(2) Vastmoodustatud Eesti NSV Valitsus esitab Eesti NSV Ülemnõukogule läbivaatamiseks oma tegevusprogrammi.

(3) Eesti NSV Valitsuse istungid on üldjuhul kinnised. Eesti NSV Valitsuse esimehe (peaministri) otsusel võib neid korraldada lahtistena.

(4) Eesti NSV Valitsus avalikustab elanikkonna ees oma tegevust.

(5) Eesti NSV Valitsus või valitsuse liige, kellelt Eesti NSV Ülemnõukogu saadik aru pärib, on kohustatud vastama arupärimisele Eesti NSV Ülemnõukogu istungjärgul.

(6) Eesti NSV Valitsus vaatab läbi Eesti NSV Ülemnõukogu komiteede ja komisjonide soovitusel ning Eesti NSV Ülemnõukogu saadikute ettepanekud ja informeerib neid läbivaatamise tulemustest või rakendatud abinõudest.

(7) Eesti NSV Valitsusele umbusalduse avaldamine ja ennetähtaegne Eesti NSV Valitsuse või selle liikme tagasikutsumine toimub Eesti NSV Ülemnõukogu poolt.

II peatükk

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI VALITSUSE PÄDEVUS

§ 6. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse pädevuse üldküsimused

Eesti NSV konstitutsiooni ja käesoleva seadusega ettenähtud volituste piires Eesti NSV Valitsus:

1) viib ellu vabariigi majanduse ja sotsiaalse arengu tegevusprogrammi;

2) koordineerib ja suunab Eesti NSV ministeeriumide, Eesti NSV riiklike ametite, Eesti NSV inspeksioonide ning teiste riiklike organite ja organisatsioonide tegevust;

3) suunab ja kontrollib oma volituste piires kohaliku omavalitsuse täitevorganite tegevust;

4) korraldab ja kontrollib oma otsuste täitmist.

§ 7. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse põhivolitused sotsiaalse arengu, hariduse ja kultuuri alal

Eesti NSV Valitsus:

1) viib ellu ühtset sotsiaalpoliitikat ning tagab eesti keele ja kultuuri säilimise ja arengu;

2) viib ellu ja täiustab terviklikku rahvastiku- ja perekonnapoliitikat;

3) suunab rändepoliitikat;

4) tagab Eesti NSV territooriumil tasuta üldhariduse ja võimaluse omandada kutseharidus;

5) kujundab hariduse, kultuuri, tervishoiu ja sotsiaalhoolduse arenguks vajaliku materiaaI-tehnilise baasi ja tingimused;

6) töötab välja elamu- ja kommunaalmajanduse arendamise strateegilised suunad;

7) tagab kehakultuuri ja spordi edendamise;

8) loob spetsiaalseid sotsiaalse arengu, hariduse ja kultuuri fonde, suunab ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitset;

9) tagab turismi- ja puhkemajanduse arendamise.

§ 8. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse põhivolitused majandusliku arengu alal

Eesti NSV Valitsus:

1) tagab Eesti NSV majanduse strateegilise arendamise;

2) töötab välja ja esitab Eesti NSV Ülemnõukogule seaduseelnõud pikaajaliste majandusliku ja sotsiaalse arengu programmide kohta ning rakendab meetmed nende realiseerimiseks;

3) korraldab vabariiklike kompleksprogrammide koostamise ja elluviimise;

4) töötab välja ja rakendab meetmed maa, maapõue, veeresursside, taime- ja loomariigi kaitseks ning teaduslikult põhjendatud, ratsionaalseks kasutamiseks, õhu ja vee puhtuse säilitamiseks, loodusrikkuste taastootmise tagamiseks ja inimest ümbritseva keskkonna parandamiseks;

5) rakendab meetmeid Eesti NSV majanduse integreerimiseks NSV Liidu ja maailma majandusse;

6) tagab omandivormide ja organisatsiooniliste struktuuride mitmekesisuse;

7) hoolitseb majanduse juhtimise detsentraliseerimise, kaubalis-rahaliste suhete edendamise, isetasuvuse ja isejuhtimise printsiipide järgimise eest vabariigi kõigis majandusliku tegevuse valdkondades ja kõigil tasanditel;

8) teostab majanduse perspektiivset struktuuri arvestavat investitsioonipoliitikat;

9) rakendab meetmeid ja eraldab vahendeid rasketes tingimustes olevate või kiiret arendamist vajavate vabariigi piirkondade ning majandusharude abistamiseks;

10) määrab kindlaks majanduslikuks arendamiseks moodustatud vabariiklike erifondide kasutamise ja käsutamise korra;

11) tagab ühtse arvestus- ja statistikasüsteemi korralduse;

12) organiseerib riiklike standardite väljatöötamist ja rakendamist.

§ 9. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse põhivolitused rahanduse, krediidi, maksude ja hindade alal

Eesti NSV Valitsus:

1) töötab välja ja viib ellu vabariigi rahandus-, krediidi- ja maksupoliitikat;

2) koostab ja esitab Eesti NSV riigieelarve seaduseelnõud läbi vaatamiseks ja vastuvõtmiseks Eesti NSV Ülemnõukogule ning korraldab riigieelarve täitmist;

3) viib ellu ja täiustab vabariigi hinnapoliitikat ja hinnasüsteemi.

§ 10. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse põhivolitused töö ja palga alal

Eesti NSV Valitsus:

1) viib ellu töö, tööhõive ja palgapoliitikat ning rakendab meetmeid selle täiustamiseks;

2) kujundab kaadri ettevalmistamise, ümberõppe ja kvalifikatsiooni tõstmise poliitikat ning tagab ja korraldab selle elluviimise.

§ 11. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse põhivolitused teaduse ja tehnika alal

Eesti NSV Valitsus:

1) viib ellu vabariigi teaduse ja tehnika arengupoliitikat, tagab selleks vajaliku materaal-tehnilise baasi;

2) tagab teaduse ja tehnika arengu kompleksprogrammide väljatöötamise ning täitmise;

3) loob spetsiaalseid fonde teaduse ja tehnika arendamiseks.

§ 12. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse põhivolitused seaduslikkuse tagamise alal

Eesti NSV Valitsus:

- 1) tagab avaliku korra ning kodanike õiguste ja vabaduste kaitse;
- 2) töötab välja seaduseelnõud kehtiva seadusandluse täiustamiseks;
- 3) korraldab kontrolli seadusandluse järgimise üle Eesti NSV ministeeriumide, Eesti NSV riiklike ametite ning Eesti NSV inspeksioonide, kõigi Eesti NSV territooriumil paiknevate ja tegutsevate ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide poolt.

§ 13. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse põhivolitused riigi julgeoleku ja kaitsevõime tagamise alal

Eesti NSV Valitsus rakendab Eesti NSV konstitutsioonis kindlaks määratud ulatuses meetmeid vabariigi julgeoleku ja kaitsevõime tagamiseks.

§ 14. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse põhivolitused välispoliitilise tegevuse alal

Eesti NSV Valitsus:

- 1) sõlmib lepinguid teiste riikide valitsustega ja organisatsioonidega;
- 2) organiseerib Eesti NSV suhtlemist välisriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega ning pooli huvitava informatsiooni hankimist ja vahetamist;
- 3) otsustab vabariigi esinduste loomise teistesse riikidesse ja teiste riikide esinduste loomise Eesti NSV-sse.

§ 15. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse istungitel otsustatavad küsimused

Eesti NSV Valitsuse istungitel arutatakse riigi poliitika elluviimist, sotsiaal- ja majandusprobleeme ning Eesti NSV seaduste ja Eesti NSV Valitsuse määruste täitmist.

III peatükk

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI VALITSUSE SUHTED TEISTE RIIGIVALITSEMISORGANITEGA

§ 16. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse suhted NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja liiduvabariikide ministrite nõukogudega

- (1) Eesti NSV Valitsus arendab koostööd NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja liiduvabariikide ministrite nõukogudega.
- (2) Eesti NSV Valitsuse ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu ning liiduvabariikide ministrite nõukogude pidevate sidemete tagamiseks võivad tegutseda Eesti NSV esindused Moskvas ja liiduvabariikide pealinnades.

§ 17. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse suhted kohaliku omavalitsuse täitevorganitega

Eesti NSV Valitsus:

- 1) korraldab kohaliku omavalitsuse täitevorganite osavõtul riikliku tähtsusega objektide ja tegevusalade (elektri- ja sidevõrkude, raudteede, ja muude kommunikatsioonide) haldamist;

2) tagab riikliku regionaalpoliitika elluviimise, kohaliku omavalitsuse sotsiaaahooldus-, tervishoiu-, haridus-, kultuuri- ja keskkonnakaitsealase tegevuse riikliku suunamise.

§ 18. Eesti NSV ministeeriumide, Eesti NSV riiklike ametite ja teiste Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsusele alluvate organite juhtimine

(1) Eesti NSV Valitsus juhib Eesti NSV ministeeriumide, Eesti NSV Valitsuse komiteede ja komisjonide tööd ning suunab Eesti NSV riiklike ametite ja Eesti NSV inspeksioonide tegevust.

(2) Eesti NSV Valitsus esitab Eesti NSV Ülemnõukogule ettepanekuid Eesti NSV ministeeriumide moodustamise ja likvideerimise kohta.

(3) Eesti NSV Valitsus kinnitab Eesti NSV ministeeriumide, Eesti NSV Valitsuse komiteede, Eesti NSV riiklike ametite ja Eesti NSV inspeksioonide põhimäärused.

§ 19. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse kontroll oma organite tegevuse üle

(1) Eesti NSV Valitsus kontrollib Eesti NSV ministeeriumide, Eesti NSV riiklike ametite ja teiste Eesti NSV Valitsusele alluvate organite tööd.

(2) Eesti NSV Valitsuse esimees (peaminister) võib aru pärida igalt Eesti NSV ministriilt, Eesti NSV riikliku ameti ja Eesti NSV inspeksiooni juhilt.

(3) Eesti NSV Valitsusel on õigus oma pädevuse piires tühistada Eesti NSV ministeeriumide, Eesti NSV riiklike ametite ja teiste Eesti NSV Valitsusele alluvate organite akte.

(4) Eesti NSV Valitsus võib määrata Eesti NSV ministritele ja nende asetäitjatele, samuti Eesti NSV riiklike ametite ja teiste Eesti NSV Valitsusele alluvate organite juhtidele ja nende asetäitjatele distsiplinaarkaristusi.

§ 20. Eesti NSV ministeeriumid

(1) Eesti NSV ministeeriumid on riigivalitsemise keskorganid.

(2) Eesti NSV ministeeriume juhidavad ministrid.

(3) Eesti NSV ministeeriumid teostavad Eesti NSV Valitsuse poliitikat ja vastavate valitsemisalade korraldamist Eesti NSV seaduste ning Eesti NSV Valitsuse määruste ja korralduste alusel ning kontrollivad nende täitmist oma pädevuse piires.

(4) Eesti NSV ministeeriumidel on õigus kehtestada oma pädevuse piires normatiivakte.

§ 21. Eesti NSV riiklikud ametid ja Eesti NSV inspeksioonid

(1) Eesti NSV riiklikud ametid ja Eesti NSV inspeksioonid moodustab Eesti NSV Valitsus niisuguste riigivalitsemise, majanduselu korraldamise ning muude küsimuste juhtimiseks, koordineerimiseks ja kontrollimiseks, mis vahetult ei kuulu ministeeriumide funktsioonidesse.

(2) Eesti NSV riiklike ametite juhidavad peadirektorid, Eesti NSV inspeksioone direktorid.

(3) Eesti NSV riiklikud ametid ja Eesti NSV inspektsioonid tegutsevad vastavate ministrite valitsemisalas, kuid nad ei allu ministriurimidele, vaid Eesti NSV Valitsusele vastava ministri kaudu.

(4) Eesti NSV riiklikud ametid ja Eesti NSV inspektsioonid võivad oma pädevuse piires välja anda normatiivakte ja kontrollida Eesti NSV seaduste ja Eesti NSV Valitsuse määruste täitmist.

§ 22. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse komiteed

(1) Eesti NSV Valitsus moodustab Eesti NSV Valitsuse komiteesid majanduse arendamise, rahandus-, krediidi- ja hinnapoliitika, sotsiaal-, haridus- ja kultuuripoliitika tähtsate küsimuste ettevalmistamiseks.

(2) Eesti NSV Valitsuse komiteed moodustatakse Eesti NSV ministritest ning vajaduse korral teadlastest ja spetsialistidest Eesti NSV Valitsuse esimehe (peaministri) esildisel.

(3) Eesti NSV Valitsuse komitee tööd juhhib Eesti NSV Valitsuse esimees (peaminister) või Eesti NSV Valitsuse poolt nimetatud minister.

§ 23. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse komisjonid

Eesti NSV Valitsus moodustab vastavalt vajadusele alalisi ja ajutisi komisjone mitmesuguste üksikküsimuste läbitöötamiseks, lahkarvamuste arutamiseks, seaduseelnõude ja ettepanekute ettevalmistamiseks. Nende koosseisu, tegevuse, ettepanekute esitamise ja läbivaatamise korra määrab kindlaks Eesti NSV Valitsus.

IV peatükk

EESTI NSV MINISTEERIUMIDE LOETELU NING EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI VALITSUSE TÖÖKORRALDUS

§ 24. Eesti NSV ministeeriumid

Eesti NSV ministeeriumid on:

- Ehitusministeerium;
- Haridusministeerium;
- Justiitsministeerium;
- Kaubandusministeerium;
- Keskonnaministeerium;
- Kultuuriministeerium;
- Majandusministeerium;
- Materiaalsete Ressursside Ministeerium;
- Põllumajandusministeerium;
- Rahandusministeerium;
- Sideministeerium;
- Siseasjade Ministeerium;
- Sotsiaalministeerium;
- Tervishoiuministeerium;
- Transpordiministeerium;
- Tööstus- ja Energeetikaministeerium;
- Välisministeerium.

§ 25. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse istungi ning istungitel otsuste vastuvõtmise kord

- (1) Eesti NSV Valitsus on kollegiaalne organ.
- (2) Eesti NSV Valitsuse istungid toimuvad vastavalt vajadusele.
- (3) Eesti NSV Valitsus on otsustusvõimeline, kui tema istungist võtab osa vähemalt pool valitsuse liikmetest.
- (4) Eesti NSV Valitsuse istungeil võetakse otsused vastu valitsuse liikmete häälteenamusega. Häälte võrdsel jagunemisel on otsustavaks Eesti NSV Valitsuse esimehe (peaministri) hääl.

§ 26. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse esimees (peaminister)

(1) Eesti NSV Valitsust juhib ning tema tegevust koordineerib Eesti NSV Valitsuse esimees (peaminister). Eesti NSV Valitsuse esimees (peaminister) esindab Eesti NSV Valitsust.

(2) Eesti NSV Valitsuse esimees (peaminister):

1) kujundab Eesti NSV Valitsuse isikulise koosseisu ja esitab vastava ettepaneku Eesti NSV Ülemnõukogule;

2) esitab Eesti NSV Ülemnõukogule ettepanekuid Eesti NSV Valitsuse reorganiseerimise kohta;

3) võtab pakilistel juhtudel vastu otsuseid riigivalitsemise üksiküsimustes Eesti NSV Valitsuse pädevuse piires, mis vajaduse korral vormistatakse valitsuse korraldustena, informeerides sellest valitsust tema järjekordsel istungil.

(3) Juhul kui Eesti NSV Valitsuse esimees (peaminister) ei saa ajutiselt oma kohustusi täita, on tema asendajaks minister, kelle Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium on määranud peaministri ettepanekul.

(4) Eesti NSV Valitsuse esimehe (peaministri) kohustusi täitev minister kirjutab Eesti NSV Valitsuse aktidele ja ametlikele kirjadele alla «Eesti NSV minister Eesti NSV Valitsuse esimehe (peaministri) ülesandeks».

§ 27. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse määrused ja korraldused

(1) Eesti NSV Valitsuse otsus, millel on normatiivne iseloom või üldine tähtsus, vormistatakse määrusena. Eesti NSV Valitsuse määrused avaldatakse «Eesti NSV Teatajas» ja tehakse vajaduse korral üldsusele teatavaks massiteabevahendite kaudu. Eesti NSV Valitsuse määrus on kehtiv, kui sellele on alla kirjutanud Eesti NSV Valitsuse esimees (peaminister) ja Eesti NSV riigiminister.

(2) Otsus operatiivses ja muus jooksvas küsimuses vormistatakse korraldusena, millele kirjutab alla Eesti NSV Valitsuse esimees (peaminister).

§ 28. Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Valitsuse aparaat

(1) Eesti NSV Valitsusel on Riigikantselei, mida juhib Eesti NSV riigiminister. Eesti NSV riigiminister tegutseb Eesti NSV Valitsuse esimehe (peaministri) suunamisel.

(2) Riigikantselei struktuuri kinnitab Eesti NSV Valitsuse esimees (peaminister).

(3) Eesti NSV riigiministri nimetab ametisse ja vabastab ametist Eesti NSV Ülemnõukogu Eesti NSV Valitsuse esimehe (peaministri) esildisel.

(4) Riigikantselei ja Eesti NSV riigiministri ülesanded määratakse kindlaks põhimäärusega, mille kinnitab Eesti NSV Valitsus.

(5) Riigikantselei koosseisus luuakse Eesti NSV Valitsuse esimehele (peaministrile) ja ministritele keerulistes riigivalitsemis- ja majandusküsimustes nõu andmiseks valitsusnõunike institutsioon.

(6) Valitsusnõunikud nimetab ametisse ja vabastab ametist Eesti NSV Valitsuse esimees (peaminister).

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär A. ALMANN

Tallinn, 6. detsembril 1989.

610 EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI HINNASEADUS

§ 1. Eesti NSV hinnaseadusega määratakse kindlaks hinnakorralduse alused, hindade reguleerimise ja kontrollimise kord Eesti NSV-s.

§ 2. Eesti NSV hinnakorralduses rakendatakse vabalt kujunevaid ning riiklikult reguleeritavaid hindu ja tariife. Hindade ja tariifide riiklik reguleerimine toimub nende kehtestamise või kooskõlastamise teel Eesti NSV Valitsuse poolt kehtestatud korras.

§ 3. Riiklikult kehtestatavaid hindu ja tariife rakendatakse Eesti NSV-s:

- 1) riigi tellimuse alusel toodetud kaupade, osutatud teenuste või riikliku kokkuostu korras tarnitud kaupade realiseerimisel;
- 2) valitsustevaheliste lepingute alusel tarnitud kaupade realiseerimisel ja teenuste osutamisel;
- 3) riiklikult ja sotsiaalselt eriti tähtsate kaupade ning teenuste realiseerimisel Eesti NSV Valitsuse poolt määratavas nomenklatuuris.

§ 4. Riiklike organitega kooskõlastamisele kuuluvad Eesti NSV-s rakendatavad hinnad kaupadele ja teenustele, mille tootjad või müüjad on kohustatud enne müügitehingute alustamist või teenuste osutamist deklareerima oma toodete ja teenuste hinnad Eesti NSV Valitsuse poolt kehtestatud korras.

Sama korda rakendatakse nende hindade tõstmise vajaduse korral seoses majandamistingimuste muutumisega.

§ 5. Riiklikult kooskõlastatavaid hindu ja tariife rakendatakse Eesti NSV-s:

1) nende tootjate esmatarbekaupadele ja teenustele, kelle toodete või teenuste põhimass mõjutab oluliselt nõudmist ja pakkumist kaubaturul.

Nimetatud tootjate, kaupade ja teenuste loetelu kinnitab Eesti NSV Valitsus (rahvatarbekaupade osas — kooskõlastatult Eesti NSV Ametiühingute Nõukoguga) ning see kuulub perioodilisele läbivaatamisele ja täpsustamisele;

2) monopoolses seisundis olevate ettevõtete toodangule ja teenustele.

Monopoolse seisundi määratlus kehtestatakse seadusandlusega.

§ 6. Kohaliku omavalitsuse organitel on oma haldusterritooriumil õigus kehtestada ja kooskõlastada teenuste tariife, kui need ei ole reguleeritud käesoleva seaduse paragrahvidega 3—5.

§ 7. Vabalt kujunevaid hindu ja tariife kasutatakse kõigil juhtudel peale käesoleva seaduse paragrahvides 3—6 nimetatute.

§ 8. Eesti NSV ja Nõukogude Liidu keskorganite, teiste liiduvabariikide ning välisriikide vahel sõlmitavates kaubalepingutes määratakse hinnad poolte kokkuleppel.

§ 9. Käesoleva seaduse paragrahvide 3—6 nõuete mittejärgimine toob kaasa majandussanktsioonide rakendamise.

Käesoleva seaduse rikkumise tulemusel saadud ebaseaduslik tulu võetakse vastuvaidlematus korras vastavalt kas riigi- või kohalikkude eelarvesse Eesti NSV Valitsuse poolt kehtestatud määrades ja korras.

§ 10. Käesolevat seadust realiseerib ja teostab järelevalvet selle täitmise üle Eesti Hinnaamet, mis tegutseb Eesti NSV Valitsuse poolt kinnitatud põhimääruse alusel järgmistes töösuundades:

1) hinnakujundusalane tegevus käesoleva seaduse paragrahvides 4 ja 5 ettenähtud juhtudel;

2) käesoleva seaduse paragrahvis 3 ettenähtud juhtudel majandusanalüüsidele tuginevate ettepanekute tegemine Eesti NSV Valitsusele hindade kehtestamiseks ja muutmiseks;

3) hinnaalase informatsiooni kogumine ja väljastamine;

4) kontroll hinnakujunduse üle riiklike, ettevõtjate ja tarbijate huvide kaitseks;

5) sanktsioonide rakendamine hindade rikkumise ja hinnakujunduse reeglite eiramise korral.

§ 11. Eesti NSV Valitsus kehtestab käesoleva seaduse jõustumisel korra, mis hindade dünaamika ja hinnaindeksi muutuste alusel ning vastavalt elukalliduse tõusule võimaldab kompenseerida elanikkonnale hindade tõusu.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜÜTEL

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär A. ALMANN

Tallinn, 6. detsembril 1989.

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI
TALUSEADUS**611**

Vabariigi täielikule isemajandamisele ülemineku üheks teeks põllumajanduses on suurtootmise vormide kõrval võrdretel alustel ajalooliselt meie rahvuskultuuri ja tootmiskogemusi kandvate ning majanduslikku initsiatiivi ja iseseisvust võimaldavate talude taastamine ja uute loomine. Majandusliku konkurentsi tingimustes võimaldab see leida sobivamaid tootmisvorme põllumajanduses.

Käesolev seadus annab maaharijale võimaluse ise valida, millistes majandussuhetes ta soovib osaleda, loob eeldused ja võimalused talude moodustamiseks, garanteerib nende õigusliku ja majandusliku iseseisvuse, vara kaitse, kindlustab talupererele sotsiaalse õigluse ja võrdsuse elanikkonna teiste gruppidega.

I peatükk
ÜLDSÄTTED**§ 1. Eesti NSV taluseaduse ülesanded**

(1) Eesti NSV taluseadus reguleerib ühiskondlikke suhteid, mis teki-
vad seoses talude moodustamise ja tegevusega, annab talupidamisele ja selle arengule õiguslikud garantiid.

(2) Nimetatud suhteid reguleerivad Eesti NSV konstitutsioon, käesolev seadus ja muud normatiivaktid.

(3) Muudele kodanike maakasutuse ja põllumajandusliku ettevõtluse vormidele käesolev seadus ei laiene.

§ 2. Talu mõiste

(1) Talu on põllumajandusliku ettevõtluse vorm, mis baseerub riigi poolt antud või rendilepingu alusel saadud maal, talupererele omandiõiguse alusel kuuluval või rendilepingu alusel saadud tootmisvahenditel, mille põhieesmärgiks on põllumajanduslik kaubatootmine ja traditsioonilise eesti maaelu kujundamine ning mis on taluna registreeritud kohalikus omavalitsusorganisis.

(2) Kas või ühe ülaltoodud tunnuse puudumisel pole käesoleva seaduse tähenduses tegemist taluga.

(3) Oma õiguste ja seaduslike huvide poolest on talu võrdne põllumajandusliku ettevõtluse teiste vormidega.

§ 3. Talupere mõiste

(1) Talupere on perekondlik töine ühendus, mille koosseisu kuuluvad nii omavahel sugulus- kui ka mittesugulusvahekorras olevad isikud, kes ühiselt teevad talutööd.

(2) Talupere koosseisu ei kuulu talus töölepingu alusel töötavad kodanikud, kaasa arvatud sugulased, kellega on sõlmitud tööleping.

§ 4. Taluperemehe mõiste

(1) Taluperemees on talupere liige, kellele talu on põhitöökohaks, kelle nimele on vormistatud talu maakasutusdokumendid, kes organiseerib talu majandamist ja juhib tööd talus ning kes esindab talu suhetes riigi ja teiste isikutega. Taluperemehele antakse taluperemehe tunnistus.

(2) Taluperemeheks võib olla iga vähemalt 21-aastane teovõimeline Eesti NSV kodanik, kellel on vajalik kutsealane ettevalmistus ja kogemused ning kellel pole vastunäidustusi talutöö tegemiseks.

(3) Taluperemeestele esitatavad nõuded ja atesteerimise korra kehtestab Eesti NSV Põllumajandusministeerium koos Eesti Talupidajate Keskliiduga, kes organiseerivad ka taluperemeeste ja teiste talupere liikmete kutsealast ettevalmistust.

(4) Haiguste, invaliidisuse või pikema äraoleku korral võib taluperemees volitada kedagi pereliikmetest või kõrvalistest isikutest täitma oma õigusi ja kohustusi.

(5) Taluperemeest ei kutsuta sõjaväe kordusõppustele.

§ 5. Talude liigid

(1) Talud on kas põlistalud või renditalud.

(2) Põlistalu rajaneb talupidamiseks põliseks kasutamiseks antud maal. Põlistalu kas taastatakse endise talu baasil või luuakse uue taluna.

(3) Renditalu rajaneb riiklike ja kooperatiivsete organisatsioonidega või kohaliku omavalitsuse organitega sõlmitud rendilepingu alusel antud maal ning oma või renditud tootmisvahenditel. Renditalu võidakse muuta põlistaluks.

(4) Kõrge töökultuuri ja silmapaistvate saavutustega talusid võidakse nimetada näidistaludeks. Näidistalul on õigus saada riigilt täiendavat abi ja soodustusi. Näidistalu nimetuse omistamise korra ja staatuse määrab kindlaks Eesti NSV Põllumajandusministeerium koos Eesti Talupidajate Keskliiduga.

II peatükk

TALUDE LOOMINE, MAA ANDMINE JA KASUTAMINE

§ 6. Õigus talu loomisele

Igal Eesti NSV kodanikul, kes vastab taluperemehele esitatavatele nõuetele (§ 4), on õigus talu luua (endist talu taastada või uut talu rajada) ja selleks maad saada.

§ 7. Riigi abi talude loomisel

(1) Talude loomiseks eraldatakse igal aastal (alates 1990. aastast ja vähemalt 1994. aastani) rahalisi vahendeid vabariigi ja kohalikust eelarvest. Eesti NSV Põllumajandusministeeriumile eraldatakse igal aastal (alates 1990. aastast ja vähemalt 1994. aastani) tsentraliseeritud jaotatavatest vahenditest raha talude loomiseks, mida ministeerium jaotab koos Eesti Talupidajate Keskliiduga. Kõigi nimetatud vahendite eraldamine avalikustatakse.

(2) Talupidamise taastamisel ja uute talude rajamisel tehakse maakorraldus-, planeerimis-, maaparandus-, teede, elektri- ja sideliinide ning veevarustuse (puurkaevude) projekteerimis- ja ehitustööd ja telefoni eelisejärjekorras paigutamine riigi kulul. Nende tööde tegemist ja finantseerimist korraldab Eesti NSV Põllumajandusministeerium.

(3) Talunikul on õigus kõigi sotsiaalobjektide ja teenuste kasutamisele üldistel alustel.

§ 8. Talu taastamine

(1) Talu taastamisel on eelisõigus tema endisel omanikul seisuga 23. juuli 1940 või tema seadusjärgsetel pärijatel, kellest on eelisõigus neil, kelle valduses on endise talu hooned. Kui hooned pole säilinud, siis neil, kes elavad maakasutaja territooriumil ja on temaga töövahekorras, ning seejärel teistel põllumajanduses töötavatel isikutel. Samasugune eelisõigus talu taastamiseks on ka neil rehabiliteeritud isikutel või nende pärijatel, kelle omandiõigus nende endistele taluhoonetele on seadusandluses ettenähtud korras taastatud.

(2) Nimetatud eelisõigus ei laiene omanikule või tema pärijatele, kui nende endised taluhooned on seaduslikul alusel üle läinud uuele omanikule, rehabiliteeritud isik või tema pärijad on loobunud hoonete tagastamise nõudest või on neile seaduslikul alusel keeldutud hooned tagastamast. Sellisel juhul on ta'u taastamise eelisõigus isikul, kes on hoonete omanik või tiitlipärane valdaja. Antud paragrahvist tulenev eelisõigus on kehtiv kahe aasta jooksul, alates käesoleva seaduse jõustumisest. Enne käesoleva seaduse kehtestamist loodud taludele eraldatud maa kasutamise õigus ei kuulu muutmisele.

(3) Kui eelisõigust omavaid isikuid ei ole või nad on loobunud oma eelisõigusest talu taastada või pole nad seda õigust ettenähtud aja jooksul kasutanud, võib anda endise talu maad uue talu rajamiseks käesoleva seaduse § 9 alusel.

(4) Talu taastamisel on õigus saada maad talu endisel territooriumil või sellega piirneval alal, kuid mitte üle käesoleva seaduse §-s 11 antud normi. Kui ta'u taastamine ei ole võimalik talule endise maa eraldamise võimaluse tõttu, on taastamise eelisõigust omavatel isikutel õigus saada maad sama maakasutaja territooriumil, lähtudes käesoleva seaduse §-s 9 toodud järjekorrast.

§ 9. Uue talu loomine

(1) Uue talu loomise õigus on:

1) maja või abimajapidamist omavatel kolhoosi liikmetel ja sovhoositöötajatel, kusjuures neil on õigus taotleda talu loomist õueaiamaaga piirneval maal;

2) käesoleva seaduse § 8 lg. 4 kohaselt talu taastamise õigust omavatel isikutel, samuti rehabiliteeritud isikutel või nende pärijatel, kellel pole olnud võimalust oma endisi taluhooneid tagasi saada ega seega taotleda talu taastamist praeguse maakasutaja territooriumil, on õigus taotleda talu loomist mõne teise maakasutaja territooriumil;

3) endistel taluomanikel või nende pärijatel, kelle taluhooned on seaduslikul alusel üle läinud uuele omanikule;

4) hooned ja abimajandit mitteomavatel kolhoosi liikmetel ja sovhoositöötajatel;

5) kolhooside ja sovhoosidega töövahekorras mitteolevatel isikutel.

(2) Sotsiaalse õigluse ja talude elujõulisuse tagamiseks arvestatakse uute talude loomisel eeltoodud järjekorda.

§ 10. Talu loomise taotlemine

(1) Talu taastamise või uue loomise sooviavaldusega tuleb pöörduda kohaliku omavalitsuse organi poole, kelle kompetentsis on maa eraldamine. Avalduses tuleb ära näidata soovitava maa asukoht ja suurus, metsa ja veekogude suurus, talupidamise lühiprogramm, loodava talupere koosseis.

(2) Otsuse maa eraldamise kohta talu loomiseks teeb kohalik omavalitsusorgan kuue kuu jooksul avalduse esitamise päevast alates. Pärastalude taastamise ja uustaludele talumaade fondist maa eraldamise otsustab kohaliku omavalitsuse organ, küsides ka senise maakasutaja seisukohta. Kui maa eraldamisest keeldutakse või ei rahuldata avalduses taotletut täies ulatuses või ei nõustu senine maakasutaja otsusega, võib taotleja või senine maakasutaja pöörduda kõrgema omavalitsusorgani poole, kelle otsus on lõplik. Muudel juhtudel on maa eraldamiseks vajalik senise maakasutaja töökollektiivi või volinike koosoleku nõusolek.

(3) Faktiline maakasutusõigus ning talu loetakse tekkinuks tema ettenähtud korras registreerimise momendist kohalikus omavalitsusorganis.

(4) Maakorraldusprotsess ja vastavate organite struktuur ja kompetents nähakse ette maakorralduse ning kohaliku omavalitsuse organite seadusandlusega.

§ 11. Talule maa andmine

(1) Maa, mets, veekogud ja kohaliku tähtsusega üldlevinud maa-varad antakse tasuta taluperemehele parandamisõigusega põliseks kasutamiseks kohaliku omavalitsuse organi otsusega ja vormistatakse maa põliskasutusõiguse riikliku aktiga. Kui akti saajaks on endine taluomanik või tema pärija, näidatakse aktis endiste talumaade suurus ja koosseis. Parandatud ja kuivendatud kultuurmaa eest kompensatsiooni kehtestamise õigus on ainult Eesti NSV Ülemnõukogul.

(2) Talule maa eraldamisel arvestatakse taotleja soovi, talupidamise suunitlust ning plaane, maakorralduse otstarbekust, taastatavate talude korral endise talu suurus ja asukohta. Talule maa eraldamine peab toimuma ranges vastavuses maakorralduse nõuetega. Ei ole lubatud maatükkide tekkimine, mida pole võimalik kasutada, maakasutuse kyllustamine, teiste maakasutajate takistamine. Maad võib taludele anda ka lahus tükkidena.

(3) Talumaa maksimaalsuuruseks on 50 ha haritavat maad. Talupidamise kavast lähtudes võib erandina talu olla suurem. Talumaa sisse arvatakse hoonetealune ja õuemaa.

(4) Kui talu taastamise korral antakse tagasi maa, mis varem oli haritud, praegu aga võsastunud või muul viisil kasutamiskõlbmatu, harivad selle üles maaparandusorganid kolme aasta jooksul riiklike vahendite arvel.

(5) Kui üleantaval maal asuvad majandi külvid, võidakse maa andmise otsusega kasutusõiguse ülemineku aeg edasi lükata jooksva aasta saagikoristuseni. Kui maa antakse talule üle koos külviga, kuulub saak talule ning selle maksumus hüvitatakse endisele maakasutajale, arvestades maha tasu hooldus- ja koristustööde eest, juhul kui neid tegi talupere. Kui eraldatava le maale jäävad majandile kuuluvad hooned, rajatised, mida ei ole võimalik ümber paigutada, hüvitab maa saaja omanikule nende tegeliku maksumuse, kui pooled ei ole kokku leppinud teisiti.

(6) Taluperemees kannab seadusandlusega ettenähtud vastutust talle antud maa, metsa, vee ja maavarade kasutamise ja kaitse ning looduskaitse nõuete rikkumise ja vastavate abinõude rakendamata jätmise eest.

§ 12. Talumaa kasutamine

(1) Talule eraldatud maa kasutamise konkreetse viisi otsustab taluperemees iseseisvalt, kuid ta on kohustatud kasutama maad ratsionaalselt ja agrotehnilistele nõuetele vastavalt põllumajanduslikuks kaubatootmiseks mahepõllumajanduse arendamise ja Eesti elanikele tervislikuma elukeskkonna loomise eesmärgil.

(2) Talumaa suuruse muutmise ja ühest talust mitme loomine võib toimuda üksnes käesoleva seaduse §-s 13 ettenähtud korras.

§ 13. Talumaa suuruse muutmise

(1) Talumaa suurendamist saab taluperemees taotleda samas korras, mis on ette nähtud talumaa andmiseks, kusjuures talle ei laiene enam käesoleva seaduse §-des 6 ja 9 toodud eelisjärjekord. Samas korras saab taluperemees taotleda ka talumaa vähendamist või ühest talust mitme loomist, kusjuures enne lubava otsuse tegemist pole tal õigust maast ja selle kasutamisest loobuda. Talumaa vähendamisest keeldumise korral on taluperemees kohustatud maa kasutamist kogu ulatuses jätkama. Talumaa suuruse muutmiseks on vajalik talupere täiskasvanud teovõimeliste liikmete nõusolek. Vaidlused talupere liikmete vahel lahendab kohus, kaasates kohaliku omavalitsuse organi, kelle kompetentsis on maa eraldamine.

(2) Talumaa vähendamisel ühiskondlikes huvides (teede ehitamine, torujuhtmete rajamine jms.) tuleb anda asemele sama suur või sama väärtusega maatükk. Kui pole võimalik maad asendada, hüvitatakse talu ümberprofileerimisega seotud kulud.

§ 14. Talumaa kõrvalkasutus

(1) Talumaal ja metsas marjade, seente, ravim- ja rohttaimede korjamine, tehnilise tooraine (pajukoore, vaigu jms.), punumisvitste, luudade ja vihtade jaoks okste kogumine toimub taluperemehe nõusolekul.

(2) Talumaal liikumine, veekogudel paadiga sõitmine ja suplemine on kõigile vaba, kui sellega ei tekitata talule kahju ega häirita talupere elu. Telkimine, lõkketule tegemine, mootorsõidukiga sõitmine, kala- ja vähipüük on lubatud ainult taluperemehe nõusolekul. Maakorralduseseadusega nähakse ette teiste maakasutajate õigused antud maal.

(3) Talupere liikmed võivad talumaal jahti pidada üldises korras, kui nad on jahindusorganisatsiooni liikmed. Jahipidamise tingimused talumaal määratakse jahindusorganisatsiooni ja taluniku vahelise lepinguga.

(4) Taluperemehel on talumaa piires olevate või sellega piirnevate veekogude kasutamise õigus. Veekogude majandamise kord määratakse taluperemehe ja rajooni looduskaitseorgani vahelise lepinguga. Kui taluperemees loobub veekogu kasutamisest, võib kohalik looduskaitseorgan sõlmida lepingu mõne teise kasutajaga. Kui veekogu on ümbritsetud talumaaga, on uue lepingu sõlmimiseks nõutav taluperemehe nõusolek.

(5) Taluperemehel on õigus kasutada kohalikke maavarasid (liiv, kruus, savi, paas, turvas jms.) talu vajadusteks. Loa maavara kaevandamiseks, müügiks või toodete müügiks valmistamiseks annab kohaliku omavalitsuse organ kooskõlastatult rajooni looduskaitseorganiga.

(6) Talule eraldatud metsa kasutamise kord määratakse kindlaks metsaseadusandlusega.

§ 15. Taluperemehe maakasutusõiguse lõppemine

(1) Maakasutusõigus lõpeb selle üleandmisel taluperemehe poolt:

1) taluhoonete müümise, kinkimise või vahetamise puhul tingimusel, et uuele omanikule läheb üle põline maakasutusõigus; endisel peremehel on õigus uuel peremehelt sisse nõuda maa paremustamiseks tehtud kulutused, mida ta tegi enda arvel;

2) talupidamisõiguse üleandmisel ühele oma talupere liikmetest või talupere koosseisu mittekuulvale isikule, mõlemal juhul on maakasutusõiguse uuele peremehele ülemineku tingimuseks maa põliskasutuse riikliku akti ümbervormistamine, teisel juhul ka talupere koosseisu astumine;

3) maakasutusõigusest loobumisel talupidamisest loobumise tõttu taluperemehe ja talupere teiste liikmete poolt; endise maakasutuse otsustab kohaliku omavalitsuse organ.

(2) Maakasutusõigus lõpeb taluperemehe surma korral ning läheb üle pärimise teel vastavalt käesoleva seaduse §-le 35.

(3) Käesoleva paragrahvi lg. 1 punktides 1 ja 2 toodud juhtudel peab uus peremees vastama §-s 4 toodud nõuetele ning asuma tegelikult talu pidama.

§ 16. Taluperemehe maakasutusõiguse lõpetamine

(1) Taluperemehe maakasutusõigus lõpetatakse kohaliku omavalitsuse organi otsuse alusel:

1) kui maad kahel aastal kasutusotstarbe järgi ei kasutata, samuti maa kasutamise ja keskkonnakaitse eeskirjade korduva rikkumise korral;

2) taluperemehe karistamise korral kriminaalkuriteo eest vabadusekaotusega üle ühe aasta, kui pole kohaldatav käesoleva seaduse § 4 lg. 4;

3) taluperemehe kriminaalkorras või korduva administratiivkorras karistamise korral talupere liikmete või talus töölepingu alusel töötavate kodanike suhtes isiku- või varavastaste õiguserikkumiste eest;

(4) taluperemehe teovõimetuks tunnistamise või tema teovõime piiramise korral;

5) kogu talupere vara müümise korral võlgade või muude kohtu korras rahuldatavate nõudmiste katteks (pankrotistumisel);

6) maa äravõtmisel riiklikeks või ühiskondlikeks vajadusteks.

(2) Taluperemehe maakasutusõiguse lõpetamise muud aluseid saab kehtestada üksnes Eesti NSV seadustega. Maakasutusõiguse lõpetamisega seotud vaidlused lahendatakse kohtu korras.

(3) Taluperemehe maakasutusõiguse lõpetamine ei pea endaga kaasa tooma antud talupere poolt talupidamise lõpetamist, välja arvatud käesoleva paragrahvi lg. 1 punktides 1 ja 5 ettenähtud juhtudel. Talupere jätkab talupidamist, kui üks tema liikmetest (kas pere koosseisu olev või juurdetulev liige) taotleb ja saab endale maakasutusõiguse või kohaldatakse käesoleva seaduse § 4 lg. 4. Vastasel korral otsustab maa edasise kasutamise kohaliku omavalitsuse organ.

§ 17. Kolhooside ja sovhooside varast osaku eraldamine

(1) Talupidamise jaoks materiaalsete tingimuste loomiseks eraldatakse taluperemehele ja teistele talupere liikmetele kolhoosi või sovhoosi varast natuuras vajalikke tootmisvahendeid osaku põhimõttel. Osaku suuruse kindlaksmääramisel tuleb arvesse võtta kolhooside moodustamisel ühistatud vara koosseisu ja väärtust ning tööd kolhoosis või sovhoosis.

(2) Osakuna tootmisvahendite kätteandmisel tuleb lähtuda järgmisest järjekorrast:

1) kolhoosi pensionärid, kelle vara ühistati kolhoosi loomisel;

2) sovhoosi pensionärid, kelle ühistatud vara läks kolhoosi reorganiseerimisel üle sovhoosile;

3) kolhoosis või sovhoosis varem töötanud inimesed, kelle vara ühistati kolhoosi loomisel;

4) käesoleva paragrahvi punktides 1, 2 ja 3 nimetatud isikute pärijad, kes töötavad kolhoosis või sovhoosis;

5) käesoleva paragrahvi punktides 1, 2 ja 3 nimetatud isikute pärijad, kes ei tööta kolhoosis või sovhoosis;

6) kolhoosi liikmed ja sovhoositöötajad, kelle endi või vanemate vara pole ühistatud.

(3) Osak natuuras antakse neile kätte vaid siis, kui nad on tegelikult asunud talu pidama ja seda on õigus kasutada vaid talupidamises. Osaku eraldamise tingimuseks on, et vastavad osakusummad arvestatakse välja samadel alustel kui talu rajada mittesoovivatele kolhoosnikele ning sovhoositöötajatele, kes osaku omanikena hakkavad saama oma osakule vastavat kasumit. Osaku eraldamist natuuras on neil õigus nõuda vaid talu loomisel. Iga talupere liige võib jätta oma osaku kas tervikuna või osaliselt natuuras välja võtmata ja kasutada seda talupidamiseks võetud laenude kustutamiseks. Väljavõtmata osaku arvel on tal õigus saada osa kasumist. Väljavõtmata osaku natuuras kättesaamise õigus säilib kogu talupidamise jooksul. Osaku arvestamise aluse, suuruse ja koosseisu natuuras määrab kindlaks kolhoosi liikmete üldkoosolek või sovhoositöötajate koosolek.

§ 18. Talude väljaehitamine riiklike ja muude vahendite arvel

(1) Talu võidakse välja ehitada (maa eraldamine, maakorraldus- ja maaparandustööde tegemine, hoonete rajamine, inventari muretsemine jne.) riigieelarveliste, majandite või muude vahendite abil ning müüa põlistalu loomiseks või anda rendile.

(2) Riiklike vahenditega talude väljaehitamise, nende müümise ning rendile andmise korra näeb ette Eesti NSV Põllumajandusministeerium.

§ 19. Renditalu loomise iseärasused. Maa rentimine

(1) Renditalu loomise aluseks on riikliku või kooperatiivse ettevõtte või kohaliku omavalitsuse organi ja talu soovija vahel sõlmitav rendileping, kus fikseeritakse poolte vastastikused õigused ja kohustused ning muud õiguslikud tingimused. Maa antakse kasutamiseks rendilepingus määratud tähtajaks ja tingimustel. Peale maa rentimise võidakse rentida ka hooned, põllumajandustehnikat ja muud talupidamiseks vajalikku vara (§ 23). Renditalu toodang ja sellest saadud tulu on rentniku omad.

(2) Renditalu loomisel ja hilisemas tegevuses tuleb lähtuda käesolevast seadusest ja rendisuhteid reguleerivast seadusandlusest.

III peatükk**TALUPERE VARA****§ 20. Talupere vara koosseis**

(1) Talupere varaks on taluhooned, traktorid, veoautod, sõiduautod, kombainid ja muu põllumajandustehnika, kariloomad, kõlvikud ja istandikud, väetis, põllumajandustoodang, kodused majapidamisesemed, talu rahalised vahendid ja muu talupidamiseks vajalik vara.

(2) Talupere vara tekkimise allikaks on talupere liikmete ühine töö ja majapidamistegevus, talupere liikmete ja teiste inimeste poolt taluperele vara üleandmine, tehingutes saadu, osak kolhoosi või sovhoosi poolt üleantud varana, rehabiliteerimise tagajärjel tagastatud vara, muud laekumised ja sissetulekud.

(3) Riik kasutab talupere vara võrdselt teiste omandivormidega. Talupere vara võib ära võtta üksnes seadusega ettenähtud korras kohtuotsuse alusel.

§ 21. Talupere vara valdamine, kasutamine ja käsutamine

(1) Talupere vara omanikuks on talupere tervikuna. Talupere vara valdavad, kasutavad ja käsutavad pereliikmed ühisel kokkuleppel.

(2) Talupere varast natuuras osa saamise õigus on perest lahkumise korral kõigi pere täiskasvanud töövõimeliste liikmete nõusolekul nendel pereliikmetel, kes loovad uue talu.

(3) Talupere liikme lahkumise korral pere koosseisust on tal õigus saada rahalist kompensatsiooni. Talupere liikmetele väljamaksmisele kuuluva rahalise kompensatsiooni suurus määratakse kindlaks sõltuvalt tema tööpanusest talu vara suurenemise, samuti selle järgi, mida pereliige andis natuuras üle talu varaks. Kompensatsioon makstakse välja kokkuleppe alusel, kuid mitte hiljem kui 5 aasta jooksul alates pereliikme

lahkumisest. Kompensatsiooni väljamaksmine, ilma et pereliige lahkuks pere koosseisust, võib toimuda vaid kõigi täiskasvanud teovõimeliste pereliikmete nõusolekul.

(4) Peale käesoleva seaduse reguleerib vara valdamist, kasutamist ja käsutamist, samuti talupere liikmete omavahelisi suhteid tsiviilseadusandlus. Talupere varale ei laiene abikaasade ühisvara õiguslik režiim.

(5) Varalised vaidlused talupere liikmete vahel lahendatakse kohtu korras.

§ 22. Tehingud talupere varaga. Talupere vastutus

(1) Tehinguid talupidamise huvides talupere varaga teostab kas taluperemees või tema poolt volitatud talupere liige või keegi teine taluperemehe volitatud isik.

(2) Taluperemehe poolt teostatud tehingute eest vastutab oma varaga talupere, kui tehingu asjaoludest ei tulene, et tehing on teostatud peremehe isiklikes huvides.

(3) Sissenõuet talupere liikme kuriteoga tekitatud kahju hüvitamiseks võib pöörata pere varale, kui tuvastatakse, et see vara omandati või suurenes kuritegelikul teel saadud vahendite arvel.

(4) Talupere selle vara loetelu, millele ei või pöörata sissenõuet kreditoride pretensioonide alusel, määrab kindlaks tsiviilprotsessi seadusandlus.

§ 23. Talu poolt vara rentimine

(1) Tootmisvahendeid ja muud talupidamiseks vajalikku vara võidakse võtta talu rendile nii organisatsioonide kui ka kodanike käest. Rendilepingus võib ette näha, et renditud vara läheb lepinguga ettenähtud tähtaja möödudes üle rentija omandusse tingimusel, et väljamakstud rent või muud maksud katavad täielikult selle vara maksumuse. Rentijateks võivad nimetatud vara puhul olla nii põlistalud kui ka renditalud.

(2) Talu poolt vara rentimisel tuleb peale käesoleva seaduse lähtuda ka rendisuhteid reguleerivast seadusandlusest.

§ 24. Talupere vara kindlustamine

Lisaks talupere vara kohustuslikule kindlustamisele võib taluperemees talu vara kindlustada vabatahtlikkuse alusel.

IV peatükk

TALU MAJANDUSTEGEVUS

§ 25. Talu majandustegevuse põhimõtted

(1) Talu on oma majandustegevuses, mida juhib taluperemees, iseseisev. Taluperemees määrab ise kindlaks talu tegevussuunad, tootmise mahu ja struktuuri, toodangu realiseerimise viisid ning otsustab kõik muud talupidamisega seotud küsimused. Talu põllumajanduslik kaubatootmine põhineb isetasuvuse printsiibil — tehtavad kulutused kaetakse saadava tulu arvel.

(2) Talupere võib ilma eriloata kehtestatud korras tegelda põllumajandusliku abitootmisega ja põllumajandussaaduste töötlemisega.

(3) Majanduslikud suhted organisatsioonide, teiste talude ja kodanikega põhinevad lepingutel.

(4) Talud arendavad välismajandustegevust võrdsetel alustel teiste ettevõtluse vormidega seaduses ettenähtud korras.

§ 26. Talutöö

(1) Talutööd teevad põhiliselt talupere liikmed. Hooajatöödel ja muudel vajalikel juhtudel on taluperemehel õigus sõlmida töölepinguid kodanikega, sealhulgas oma pere liikmetega, samuti töövõtulepinguid kodanike ja organisatsioonidega. Töölepingus määratakse tööpäeva pikkus, puhkepäevad, iga-aastased tasulised puhkused, töötasustamise vormid ja töötasu suurus, toitlustamine ja muud olmeküsimused. Töötasu minimaalkuurus ja tasulise puhkuse alammäär ei tohi olla väiksemad põllumajandustöötajate omast. Töölepingu tingimuste ühepoolne muutmine pole lubatud.

(2) Taluperemes võib üle kuu kuu kestvaid või tähtajata töölepinguid sõlmida üheaegselt kuni kolme kodanikuga. Kui töötajate suurem hulk on majanduslikult vajalik, reorganiseeritakse talu kooperatiiviks, väikeettevõtteks või mõneks muuks põllumajandusliku ettevõtluse vormiks.

(3) Töölepingu alusel talus töötavale kodanikule võib see olla põhitöökohaks, aga ta võib sõlmida töölepingu peremehega ka töötamiseks põhitööst vabal ajal. Põhitöökohast eraldi luba pole selleks vaja. Kui talu on töölepingu järgi töötavale kodanikule põhitöökohaks ja töösuhted kestavad üle kolme kuu, on taluperemes kohustatud töölepingu registreerima kohalikus ametiühingukomitees.

(4) Taluperemes peab kindlustama talus ohutud töötingimused pereliikmetele ja töötajatele. Talutöös saadud tervirekahjustuse või surma korral on ta kohustatud kahju hüvitama tsiviilseadusandluses ettenähtud korras.

(5) Töövaidlused taluperemehe ja temaga töölepingu sõlminud töötaja vahel lahendatakse kohtu korras, lähtudes sõlmitud lepingu sisust ning lepingus reguleerimata küsimuste puhul tööseadusandlusest. Töötaja materiaalne vastutus on ette nähtud tööseadusandlusega.

§ 27. Talu materiaal-tehniline varustamine

(1) Taluperemehel on õigus sõlmida lepinguid talupidamiseks vajaliku vara ning vahendite soetamiseks nii tootjate, turustus- ja varustusorganisatsioonide kui ka jaekaubandusorganisatsioonidega.

(2) Talupidamiseks vajalik tehnika, varuosad, elektrienergia, kütus ja muud materiaal-tehnilised vahendid soetatakse ja talunikule osutatud teenete eest tasutakse hulgikaubandus- ja teiste vastavate organisatsioonide vahendusel riiklikele ja kooperatiivsetele põllumajanduslikele majanditele kehtestatud korras ja hindadega. Põllumajandustehnikat remonditakse ja tehniliselt teenindatakse kolhoosidele ja sovhoosidele ettenähtud korras ja tingimustel.

§ 28. Talu toodangu müümine

(1) Talu toodangut müüakse iseseisvalt vastavalt sõlmitud lepingutele. Põllumajandussaaduste ja nende töötlusproduktide müümisel tuleb järgida riiklikke nõudeid.

(2) Varumisorganisatsioonide kaudu riigile müüdüd toodangu eest tasutakse kehtestatud riiklike kokkuostuhindade alusel koos ettenähtud hinnalisanditega. Teistele tarbijatele müüb talu oma toodangut kokkuleppehindadega. Taluperemehe poolt oma toodangu riigile müügi pikaajalistes lepingutes võidakse põllumajandussaaduste kokkuostuhindadele kehtestada täiendavaid hinnalisandeid.

(3) Talu toodangu müümine peamiselt Eesti NSV-s tagatakse talunike antavate soodustuste ja tema varustamise süsteemiga. Väljaspool Eesti NSV-d müüdüd toodang maksustatakse kõrgema tulumaksuga (või stimuleeritakse Eesti NSV-s müüki riikliku dotatsiooniga), mille määrab Eesti NSV Ministrite Nõukogu.

(4) Talu toodangu müümiseks võib avada müügipunkte (kauplusi) ning kasutada selleks palgalist tööjõudu käesoleva seaduse § 26 lg. 3 kehtestatud korras.

§ 29. Talu krediteerimine ja finantseerimine

(1) Talunikul on õigus avada pankades arveldus- ja hoiuarveid. Summade mahakandmine taluniku arvelt toimub taluniku korraldusel. Taluniku arvel oleva vaba raha kasutamise eest maksavad pangad protsenti. Talunik võib arendada välismajandussidemeid, avada pangas valuutaarve ning valuutat kasutada.

(2) Taluperemehel on õigus talu väljaarendamiseks saada lühi- ja pikaajalist laenu tagastamise tähtajaga kuni 50 aastat alates kuuendast aastast pärast laenu saamist. Laenu kasutamise eest maksab talunik laenuprotsente võrdsetel alustel teiste põllumajandustöötajatega. Talule nimetatud laenu võimaldamiseks nähakse ette vajalik laenuressurs, määratakse laenu andmise kord ja laenu kustutamise tingimused.

(3) Riiklikel, kooperatiivsetel ja ühiskondlikel organisatsioonidel on õigus teha eraldi talude arendamise fondidesse, kusjuures nimetatud rahalisi eraldi ei võeta arvesse maksustatava tulu kindlaksmääramisel. Riiklikel ja kooperatiivsetel organisatsioonidel on õigus anda talule laenu vastavalt taluperemehega sõlmitavale lepingule.

(4) Kohaliku omavalitsuse organid võivad anda taludele protsendita laenu ning neil on õigus sõltuvalt saadud laenu kasutamise tulemuslikkusest võlgnevus osaliselt või täielikult kustutada.

(5) Laenude tagastamiseks kasutatakse kõiki tsiviilseadusandluses ettenähtud kohustise täitmise tagamise vahendeid (pant, käendus, garanti, viivis).

§ 30. Talu maksustamine

(1) Talu maksab makse Eesti NSV-s kehtestatud üldise seadusandluse alusel.

(2) Talu on maksude maksmisest vabastatud viie aasta jooksul, alates talu loomisest (käesoleva seaduse § 10 lg. 3) järgneva kuu esimesest kuupäevast.

(3) Renditalu maksab makse rendilepingus ettenähtud tingimustel.

(4) Talu töölepingu alusel töötavad kodanikud maksavad oma töötasult tulumaksu põllumajandustöötajatele ettenähtud korras.

(5) Kohaliku omavalitsuse organil on õigus teha maksusoodustusi.

§ 31. Talu ühistegevus

Oma tegevuse tõhustamiseks ning oma õiguste ja seaduslike huvide kaitse paremaks tagamiseks võivad talud vabatahtlikkuse alusel ühineda mitmesugustesse seltsidesse, ühingutesse, liitudesse jne. Talud võivad tootmistegevuses astuda kooperatiivsetesse sidemetesse kolhooside, sovhooside ning muude organisatsioonide ja kodanikega, olla kooperatiivide kollektiivseks liikmeks.

§ 32. Riigi abi talu majandustegevuseks

Kohalikud omavalitsusorganid korraldavad talupidajatele nõuandetalituse osaliselt riiklike ja kohaliku omavalitsuse vahenditega. Riiklikult tagatakse tasuline veterinaariaalane, zootehniline, insener-tehniline ja agrotehniline abi.

§ 33. Talu majandustegevuse arvestus ja aruandlus

Talu peab majandustegevuse arvestust ja esitab selle kohta andmeid seadusandlusega kehtestatud korras.

V p e a t ü k k

SOTSIAALHOOLDUS JA -KINDLUSTUS

§ 34. Talupere liikmete ja töölepingu alusel töötajate sotsiaalhooldus ja -kindlustus

(1) Talupere liikmetel ja talus töölepingu alusel töötavatel kodanikel on õigus riiklikule sotsiaalkindlustusele ja -hooldusele vanaduse, haiguse, töövõime täieliku või osalise kaotuse, toitja kaotuse puhul ning teistel seadusandlusega ettenähtud juhtudel. Selleks maksab taluperemees riikliku sotsiaalkindlustuse eelarvesse kehtestatud korras makseid ühistööst osa võtvate, vähemalt 14 aasta vanuste talupere liikmete ja tööliste eest, kuid mitte vähem, kui on vajalik minimaalse riikliku sotsiaalkindlustuse ja pensioni määramiseks. Sotsiaalkindlustusmaksu tasub taluperemees talus töölepingu alusel töötavatele kodanikele tegelikult väljamakstud tasust lähtudes.

(2) Taludele ja teistele talus töötavatele kodanikele makstakse välja iga liiki pensionid ilma igasuguste piiranguteta. Talus töötamise aeg, mille eest on tasutud sotsiaalkindlustusmaks, välja arvatud käesoleva paragrahvi lg. 4 toodud juhtumid, arvatakse pideva ja üldise tööstaaži hulka.

(3) Talupere liikmete ja talus töötavate kodanike töötamise arvestust peavad kohaliku omavalitsuse organid, kes kannavad nimetatud töötamise ka tööraamatusse.

(4) Talunikel ja talupere liikmetel on õigus kasutada ka teisi pensioni ja sotsiaalkindlustuse vorme. Talus põhitöökoha kõrval tööst vabal ajal töölepingu alusel töötajate ja pereliikmete eest võib taluperemees maksta sotsiaalkindlustuse maksu ja talust saadud töötasu võetakse täiendavalt arvesse sotsiaalkindlustustoetuse ja pensioni arvestamisel.

VI peatükk

TALU PÄRANDAMINE

§ 35. Talumaa kasutamise õiguse pärandamine

(1) Taluperemehe surma korral läheb maa põlise kasutamise õigus üle kas testamendi või seadusjärgse pärimise korras. Taluperemees võib pärandada testamendiga talumaa kasutamise õiguse ühele talupere liikmele. Testamendi puudumisel või kui testamendijärgne pärija loobub maakasutusõigusest või kui pole võimalik talle seda üle anda põhjusel, et ta ei vasta käesoleva seaduse §-s 4 toodud nõuetele, kusjuures takistavad asjaolud pole kõrvaldatavad 3 aasta jooksul, lähtutakse maakasutusõiguse üleandmisel järgmisest isikute järjekorrast, kellel on õigus talu pärida:

- 1) taluperemehe täisealised lapsed ja abikaasa, kes on talupere liikmed;
- 2) taluperemehe täisealised lapsed, kes ei ole talupere liikmed;
- 3) teised seadusjärgsed pärijad, kes on talupere liikmed;
- 4) teised seadusjärgsed pärijad, kes ei ole talupere liikmed.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 3 ja 4 rakendamisel arvestatakse Eesti NSV tsiviilkoodeksi sätteid. Järgmise ringi pärijaid kutsutakse maakasutusõiguse pärimisele vaid siis, kui eelmise ringi pärijad puuduvad või kui nad maakasutusõigusest loobuvad või kui nad on testamendiga maakasutuse pärimise õigusest ilma jätetud või ei vasta nad käesoleva seaduse §-s 4 toodud nõuetele, kusjuures takistavad asjaolud ei ole kõrvaldatavad 3 aasta jooksul. Kui samas ringis on mitu isikut, kel on õigus talumaa kasutamise õigust pärida, tuleb eelistada seda, kelle tööpanus talus on olnud suurem.

(3) Kui taluperemees pärib teise talu, peab ta omal valikul neist ühe pidamise lõpetama ühe aasta jooksul käesoleva seaduse §-s 15 ettenähtud korras, kui talu üheks taluks ühendamine pole võimalik.

(4) Kui maakasutusõiguse pärija ei vasta käesoleva seaduse §-s 4 esitatavatele nõuetele, kusjuures takistavad asjaolud on kõrvaldatavad kolme aasta jooksul, määrab kohaliku omavalitsuse organ, arvestades talupere liikmete ettepanekuid ja nõusolekut, taluperemehe asendaja ajani, mil pärija saab asuda peremehe õigustesse (saab 21-aastaseks vms.).

(5) Pärijate puudumisel või nende poolt talumaa põlise kasutamise õiguse vastuvõtmisest loobumisel, samuti käesoleva paragrahvi lõikes 3 toodud võimaluse kasutamata jätmisel talu tegevus lõpetatakse käesoleva seaduse §-de 37 ja 38 järgi.

(6) Maa põlise kasutamise õigus läheb pärimise teel üle ühele pärijale kogu talumaale tervikuna. Ühest talust mitme loomine toimub vaid käesoleva seaduse §-s 13 ettenähtud korras, kusjuures seda küsimust ei ole õigus otsustada taluperemehe asendajal (käesoleva paragrahvi lg. 3). Testaatori soovi talumaa tükeldamiseks võib kohus ja omavalitsusorgan vaidluse korral arvesse võtta.

(7) Maakasutusõiguse pärimisega seotud vaidlused lahendatakse kohtu korras, kaasates kohaliku omavalitsuse organi, kelle kompetentsis on maa eraldamine.

§ 36. Talu vara pärimine

(1) Talupere liikme surma korral avaneb pärand tema osale pere varas. Talupere säilimisel on pärijal — talupere liikmel — õigus oma pärandiosa kätte saada käesoleva seaduse §-s 21 toodud korras, pärijal, kes pole talupere liige, on õigus kätte saada talle kuuluv pärandiosa rahas, mis makstakse välja kokkuleppel taluperemehe ja teiste täiskasvanud teovõimeliste talupere liikmetega, kuid mitte hiljem kui viie aasta jooksul, alates pärandi avanemisest; pärimisele kuuluv pärandiosa nii seadus- kui ka testamendijärgse pärimise korral ei või olla suurem kui 30% talupere varast pärandi avanemise momendil.

(2) Vara pärimisega lähevad talul lasuvad kohustused pärijale üle proportsionaalselt saadavale pärandiosale.

(3) Talupidamist jätkavad pärijad vabastatakse pärandvaralt riigilõivu tasumisest.

(4) Talupere vara pärimist reguleerib lisaks käesolevale seadusele tsiviilseadusandlus.

VII peatükk

TALU TEGEVUSE LÕPETAMINE

§ 37. Talu tegevuse lõpetamise alused

Talu tegevus lõpetatakse:

1) kui pole kedagi, kes sooviks või saaks talu pidada, sealhulgas käesoleva seaduse §-s 15 p. 3 ja §-s 25 lg. 5 toodud juhtudel;

2) talu maksujõuetuks kuulutamisega, mis toob kaasa talu vara enampakkumisel müümise võlgade katteks (käesoleva seaduse § 16 p. 5);

3) käesoleva seaduse § 16 p. 1 toodud alusel;

4) maa äravõtmisel seadusandluses ettenähtud juhtudel riiklikeks või ühiskondlikeks vajadusteks (käesoleva seaduse § 16 p. 7), mis võib toimuda kas koos hoonete lammutamisega või ilma selleta. Taluperel on õigus saada uus maa teises kohas koos uute hoonete ehitamisega või endiste hoonete teiseadmisega.

§ 38. Talu tegevuse lõpetamise kord

(1) Talu tegevuse lõpetamine käesoleva seaduse § 37 punktides 2 ja 4 toodud alustel toimub seadusandluses selleks eraldi ettenähtud korras. Talu tegevuse lõpetamisel käesoleva seaduse § 37 punktides 1 ja 3 toodud alustel korraldab kohaliku omavalitsuse organ uue maaeralduse ilma hoonete üleandmiseta või omaniku soovil nende müügi enampakkumisel või rendile andmise. Hoonete üleandmisel hüvitatakse pereliikmetele hoonete maksumus.

(2) Kui taluhooned jäävad talupidamise lõpetanud pere või isiku valdusse, on nende hilisemal müümisel ostuõigus talumaa uuel kasutajal.

(3) Juhul kui talupere otsustab talu tegevuse lõpetamise korral müüa enamiku tootmishooneid, peab kohaliku omavalitsuse organ ostjale kindlustama ka talumaa saamise.

VIII peatükk

TALUPIDAMISE ÕIGUSLIKUD GARANTIID

§ 39. Talupidamise õiguslikud garantiid

(1) Talupidamise võib lõpetada vaid käesolevas seaduses ettenähtud alustel.

(2) Ükski riigiorgan ega organisatsioon ei tohi sekkuda talupidamisse ega kehtestada lisakohustusi ja piiranguid, mis pole seadusandluses ette nähtud.

(3) Riigiorganid ja organisatsioonid ning ametiisikud kannavad vastutust kahju, sealhulgas saamata jäänud tulu eest, mis on põhjustatud nende sekkumisega talu majandustegevusse.

(4) Talupidamise tingimusi, talu loomise ja tema tegevuse lõpetamise korda võib muuta vaid Eesti NSV Ülemnõukogu.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees A. RÜUTEL
Eesti NSV Ülemiõukogu Presiidiumi sekretär A. ALMANN

Tallinn, 6. detsembril 1989.

II

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS

612 Eesti NSV valitsuse otsuste muutmise ja kehtetuks tunnistamise kohta individuaalelamuehituse küsimustes

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 5. oktoobri 1989. a. määrusele nr. 827 Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

1. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 28. jaanuari 1982. a. määruses nr. 51 «Individuaalelamuehituse kohta» (ENSV Teataja 1982, nr. 6, art. 103):

1) sõnastada punkti 13 alapunkt 5 järgmiselt:

«5) on kehtestatud, et linnades ja alevites paiknevate ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide, maal paiknevate sovhooside ning teiste ettevõtete ja organisatsioonide, samuti kolhooside ja tarbijate kooperatsiooni organisatsioonide poolt oma töötajatele müügiks ehitatavate individuaalelamute ja majapidamishoonete maksumust arvutatakse riikliku elamuehituse eelarvelise maksumuse kindlaksmääramiseks kehtestatud korras ning hindade ja normide järgi»;

2) tunnistada kehtetuks punkti 1 teine lõik; punkt 2; punkti 6 alapunkt 2; punkti 7 alapunkt 1; punkti 13 alapunkti 4 esimene, teine, neljas—ühendas lõik ja alapunktid 6—8.

2. Tunnistada kehtetuks Eesti NSV valitsuse otsused vastavalt juurdeliselatud loetelule.

3. Eesti NSV ministeeriumidel, riiklikel komiteedel ja keskasutustel, linnade ja rajoonide täitevkomiteedel võtta teadmiseks ja juhendumiseks, et NSV Liidu Ministrite Nõukogu 5. oktoobri 1989. a. määrusega nr. 827:

1) NSV Liidu Ministrite Nõukogu 17. veebruari 1981. a. määrusega nr. 193 (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 2. märtsi 1981. a. määruse nr. 121 — ENSV Teataja 1981, nr. 18, art. 262) kinnitatud «Sõjaväelastele, sõjaväekohuslastele, sõjaväeteenistusest erru lastud isikutele ning nende perekondadele ettenähtud soodustuste määrustiku» punktis 28:

asendada esimeses lõigus sõnad «järgmistes suurustes» sõnadega «suurustes, mis on kindlaks määratud liiduvabariikide seadlusandlusega ettenähtud korras»;

tunnistada kehtetuks teine—viies lõik;

2) sõnastati NSV Liidu Ministrite Nõukogu 23. veebruari 1981. a. määrusega nr. 209 (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 11. märtsi 1981. a. määrus nr. 145 — ENSV Teataja 1981, nr. 17, art. 255; 1982, nr. 6, art. 103) kinnitatud «Isamaasõja invaliididele ja hukkunud sõjaväelaste perekondadele ettenähtud soodustuste määrustiku» punkti 16 esimese lõigu esimene lause järgmiselt:

«Isamaasõja invaliididele antakse individuaalelamuehituseks laenu NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 11. veebruari 1988. a. määrusega nr. 197 ettenähtud suurustes, korras ja tingimustel».

Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimehe esimene asetäitja A. SOIDLA

Eesti NSV Ministrite Nõukogu asjasevalitseja T. JÄRVE

Tallinn, Toompea, 14. detsembril 1989. Nr. 416.

Kinnitatud

Eesti NSV Ministrite Nõukogu

14. detsembri 1989. a. määrusega nr. 416

Eesti NSV valitsuse kehtivuse kaotanud otsuste

loetelu

1. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 23. novembri 1948. a. määrus nr. 1098 «Individaalelamute ehitamise kohta müümiseks tööliste, insener-tehnilistele töötajatele ning ettevõtete, ehituste ja asutiste teenistujatele» (ENSV Teataja 1949, nr. 1, art. 1), välja arvatud punkt 1 ja punkti 4 esimene lõik.

2. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 6. septembri 1958. a. määrus nr. 331 «Kindralitele, admiralidele ja vanemohvitseridele individuaalelamute ehitamiseks eraldatavate maatükkide ja selleks antava rahalise laenu suurusest» punktid 1 ja 3.

3. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. aprilli 1961. a. määruse nr. 159 «Eesti NSV valitsuse otsuste muutmise ja kehtetuks tunnistamisest seoses Eesti NSV Ministrite Nõukogu 25. jaanuari 1961. a. määrusega nr. 27 «Individaalsuvilaehitusest» punkt 1.

4. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 21. mai 1962. a. määruse nr. 243 «Linnade territooriumide edasisest paremast kasutamisest ehitamiseks ja individuaalelamute ehitamiseks maa-alade eraldamise ja kasutamise korra rikkumiste kõrvaldamisest» (ENSV MK 1962, nr. 25, art. 100) punktid 8 ja 9.

5. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 28. augusti 1963. a. määruse nr. 406 «Kaksik-individaalelamute ja individaalelamutes täiendava köögi ning abiruumide ehitamisest» punkt 2.

6. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 19. mai 1965. a. määruse nr. 235 «Kolhoosnike elumajade ehitamise krediteerimise kohta» (ENSV MK 1965, nr. 19, art. 78) punkti 1 teine lõik ja punktid 2—4.

7. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 24. detsembri 1965. a. määrus nr. 581 «Vabariigi individaalelamuehituse edendamise abinõude kohta» (ENSV MK 1965, nr. 47, art. 216).

8. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 6. novembri 1973. a. määruse nr. 484 «Soodustuste kohta ümberasumisel» punkti 1 alapunkti 1 teine lõik Eesti NSV Ministrite Nõukogu 24. mai 1985. a. määruse nr. 305 sõnastuses.

9. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 19. juuli 1974. a. määruse nr. 317 «Individaalelamuehituse korraldamise mõnede abinõude kohta» (ENSV Teataja 1974, nr. 33, art. 314) punktid 1—12.

10. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 7. mai 1979. a. määruse nr. 240 «Majandushoonete ehitamise kohta õue-aiamaadele ja individaalehituskruntidele» (ENSV Teataja 1979, nr. 19, art. 244) punktid 1 ja 2.

11. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 28. septembri 1979. a. määrus nr. 511 «Vabariigi linnades individaalelamuehituse edasise parandamise kohta» (ENSV Teataja 1979, nr. 43, art. 522).

12. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 20. juuli 1983. a. määrus nr. 424 «Eesti NSV Ministrite Nõukogu 28. jaanuari 1982. a. määruses nr. 51 muudatuste ja täienduste tegemise kohta» (ENSV Teataja 1983, nr. 34, art. 415).

13. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 5. detsembri 1985. a. määruse nr. 618 «Ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste põllumajanduslike abimajandite kohta» punkti 8 alapunkt 8.

14. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. septembri 1986. a. korraldus nr. 395-k.

15. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 10. juuni 1987. a. korraldus nr. 234-k.

16. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 6. oktoobri 1987. a. määruse nr. 522 «Perioodikaväljaannete elanikele kättetoimetamise edasise parandamise ning ajaehtede ja ajakirjade tootmise, ekspedeerimise ja kohaletoimetamise materiaal-tehnilise baasi tugevdamise abinõude kohta» punkti 7 alapunkt 5.

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU MÄÄRUS

613 Esmaste turukaitseabinõude kohta

Eesti NSV Ministrite Nõukogu märgib, et vaatamata kaubakäibe mahu märgatavale kasvule ei o'le tagatud vabariigi elanike vajaduste rahuldamine paljude toidu- ja tööstuskaupade järele. On süvenenud tasakaalustamatus maksevõimelise nõudluse ja pakutavate kaupade vahel, suurenenud tarbekaupade defitsiitsus ja halvenenud turu olukord.

Turukaitse efektiivsemaks korraldamiseks ja elanikele paremate ostuvõimaluste tagamiseks Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrab:

1. Nõustuda Eesti NSV turukaitsekomisjoni ettepanekuga korraldada ajutise abinõuna mitteküllaldaselt saadaolevate toidu- ja tööstuskaupade müük alates 30. jaanuarist 1990. a. Eesti NSV-s elavatele või töötavatele kodanikele ostukaardi alusel.

Eesti NSV turukaitsekomisjonil koos linnade ja rajoonide täitevkomiteedega tagada ostukaartide trükkimine ning nende õigeaegne väljaandmine.

2. Võttes aluseks Eesti NSV turukaitsekomisjoni soovitusi, linnade ja rajoonide täitevkomiteedel:

1) rakendada kohalikest tingimustest lähtudes alates 1. jaanuarist 1990. a. turukaitse korraldamiseks lisaabinõusid (müük talongide ja töökollektiivi otsuse alusel, ettetellimise korras jne.);

2) määrata kindlaks ühele ostjale müüdavate toidu- ja tööstuskaupade kogused.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimehe esimene asetäitja A. SOIDLA
Eesti NSV Ministrite Nõukogu asjadevalitseja T. JÄRVE

Tallinn, Toompea, 15. detsembril 1989. Nr. 417.

INDEX 78300

Eesti NSV Ministrite Nõukogu Asjadevalitus
Tallinn, Toompea 15. detsembril 1989. Nr. 417
Eesti NSV Ministrite Nõukogu Asjadevalitus Tallinn

INDEKS 78280

Väljaandja: Eesti NSV Ministrite Nõukogu Asjadevalitsus.
Trükipoognaid 2,5. Arvestuspoognaid 3. Tellimuse nr. 1865.
ENSV MN Asjadevalitsuse Trükikoda, Tallinn.

INDEXE TUNN

Välisandja Eesti NSV Ministeeriumi Asjatundlikud.
Töökogupool 23. Arvustajadepool 2. Juhumid ar. 1953
Eesti MN Asjatundlikud Tallinn.

EESTI
RAHVUSGRAAMATUKOGU
AR

Raamatupala
90-176a
13.02.90.

Kontrollkõrreplax